

Z cyklu: Wkład nauki polskiej w dorobek wiedzy światowej

Dr. Tadeusz Czyschowski adiunkt Uniwersytetu Łódzkiego

MARCELI NENCKI TWÓRCA NOWEJ GAŁĘZI CHEMII t. zw. biochemii

W Łodzi przy ul. Południowej 66 mieści się Instytut Biologii Doświadczalnej imienia M. Nenckiego. Kimże był ów Nencki? Ano, prawdopodobnie mało kto wie, że Instytut ten nosi jego nazwę...

Galęzie nowoczesnej chemii

Zanim zajmujemy się „samym” Nenckim i jego zasługami przypomnijmy sobie wstępnie coś niecoś o chemii. Wiemy, że jest to nauka o 96 pierwiastkach jako też o prawach łączenia się i rozkładania tych pierwiastków...

Chemia nieorganiczna

Pod tą nazwą rozumimy dziś gałąź chemii, zajmującą się opisem wszystkich pierwiastków, oraz ich właściwości i związków, jakie dają w połączeniu z innymi pierwiastkami...

Chemia organiczna

Druga gałąź — to chemia organiczna. Zajmuje się ona związkami, które dawniej potrafiono otrzymać tylko z różnych organów (części) czy to roślin czy zwierząt. Dawniej nazwa ta miała swoje uzasadnienie...

„Chemia życia”

Galęzią chemii jest również t. zw. „biochemia” („bíos po grecku znaczy — życie), w węższym zakresie zwana czasami chemią fizjologiczną (fizjologia jest to nauka o zjawiskach życia). Jak sama nazwa mówi, ta gałąź chemii zajmuje się substancjami, spotykającymi w organizmach żywych...

Zyciorys twórcy chemii

Urodzony 15 stycznia 1847 roku w Becczach, ziemi Kaliskiej, uczęszczał młody Nencki do gimnazjum w Piotrkowie. Ukończył je w r. 1863-64. W roku tym, jak wiemy, wybuchło powstanie styczniowe. NENCKI BIERZEW NIM UDZIAŁ. Po upadku powstania musi uciekać z Rosji...

Pierwsze badania nad białkiem, najważniejszą substancją życia

Jeszcze jako student zajął się Nencki białkiem, ową „tajemniczą substancją”, z której zbudowane są tkanki organizmu zwierzęcego (i ludzkiego), substancją która jest niezbędnym składnikiem naszego pożywienia. Interesowało go przede wszystkim, jakie są losy białka, wprowadzonego jako pokarm do żółdka, jakim zmianom ono tam ulega...

Wzrasta popularność polskiego uczonego

WSTĄPIENIE MŁODEGO NENCKIEGO Z ZAGADNIENIEM „CHEMIZMU ŻYCIA” EWANGELIZACJA NAJENKIEJ GALEZI CHEMII NAUKOWEJ, ZARÓWNO LEKARZY, BIOLOGÓW, JAK TEŻ I CHEMIKÓW. Za drugą tego rodzaju pracę nadał mu Uniwersytet Berliński tytuł doktora...

„Służba nauce”

Służba ta była twarzą. Od godziny 8-iej do 18-iej praca w laboratorium, potem zaznajamianie się z tym, co na świecie osiągnęli inni uczeni, ewentualnie zaprzytywanie tego, co się samemu osiągnęło. W parze z wielką pracownością szła fenomenalna wprost pamięć. Wszyscy podziwiali, jak Nencki mógł zapamiętać tyle faktów naukowych i to w najdrobniejszych szczegółach...

Szybka kariera naukowa

W pracy pomagała Nenckiemu bardzo nadzwyczajna zręczność eksperymentatorska: każdy ze swych realnych pomysłów potrafił udowodnić przy pomocy odpowiedniego doświadczenia. Wiele ma również do zawdzięczenia swojej silnej woli. Gdy zajął się jakimś zagadnieniem to konsekwentnie dążył do jego rozwiązania...

Zaszczytne wyróżnienie i trudny wybór

W R. 1891. STOJĄCY U SZCZYTU SŁAWY NENCKI OTRZYMUJE ZASZCZYTNĄ PROPOZYCJĘ OBJĘCIA KIEROWNICTWA INSTYTUTU MEDYCYNY EKSPERYMENTALNEJ W DAWNYM PETROGRODZIE (DZIS LEŃNINGRAD). Uczony znalazł się w położeniu dość trudnym. Z jednej strony przywiązanie do stworzonej przez siebie placówki w Bernie...

„Nic dla Polski uczynić nie możemy...”

Mickiewicz na audiencji u papieża

(Fragmenty z monografii M. Jastruna p. t. „Mickiewicz”)

Adam Mickiewicz

25 marca, wieczorem, deputacja polska poszła do Kwirynału. Jeszcze w powietrzu drżały ostatnie dźwięki „Ave Maria”, gdy polscy delegaci wchodzili na schody marmurowe pałacu. Za Mickiewiczem szli: pułkownik Edward Jelowiecki i brat jego ksiądz Jelowiecki, ksiądz Hube, Orpiszewski, Lubieński i Postemski, przedstawiciel Towarzystwa Demokratycznego. Pius IX czekał już na nich...

Mieczysław Jastrun ukończył studia na Uniwersytecie Jagiellońskim, gdzie uzyskał doktorat filozofii na podstawie pracy o Słowackim i Wyspiańskim. Do roku 1939 pracował w zawodzie nauczycielskim. W tym też okresie wydał zbiory wierszy: „Spotkanie w czasie” (1929), „Inna młodzież” (1933), „Dzieje nieostygłe”, (1935), „Strumień i milczenie” (1937). Podczas wojny i okupacji przebywał w Łodzi, Ławocie i Warszawie...

Sobieski przysłał do Rzymu. Sława Polski najbardziej... dbając o żadne względy, stanął na czele wielkiego ruchu ludów, żeby powiedział wreszcie światu, że Bóg wybierze inne drogi i inne narzędzia. Krew zaleje bruki sto lic europejskich — krzyknął prawie, i głos jego stał się w tej chwili ostrzy i nieprzyjemny. Na twarzy Papieża malowało się teraz wyraźne niezadowolenie. Obaj Jelowiecy, Orpiszewski i Lubieński patrzyli z niepokojem i zgorzaniem na poetę. Postemski uśmiechnął się złośliwie...

my cierpimy, Ojciec. — Wiem, wiem — mówił teraz łagodnie papież. — Opowiadały mi wasze panie, z najlepszych rodów waszych. — Słyszaleś, Ojciec święty, tylko komediantki salonowe. Gdybyś raz usłyszał jęk matki Polki, matki z ludu naszego, nie mógłbyś powiek zamknąć od tej chwili. Nie my, tylko wszystkie ludy domagają się, abyś Ty stał się zbawicielem... — „Nie unós się, synu, zapamiętaj swój szlachetny, lecz Pan nasz, pamiętaj, kazał oddać Bogu, co boskie, cesarzowi co cesarskie. Nie mogą wydać wojny wiądom świata. — Chrystus za prawdę dał się ukrzyżować — krzyżował Mickiewicz głosem szorstkim, fałszem ochryplym. — Piano, piano — rzekł papież Pius IX. Wtedy Mickiewicz podszedł nagle do zdumionego papieża i potrząsnął ręką jego, wołając: — Wiedz, Duch Boży jest teraz w bluzach robotników paryskich! Papież zbladł i zakrył oczy powiekami: — Synu, zapominasz się, nie pamiętasz, do kogo mówisz. Orpiszewski podciągnął Mickiewicza za poję surduta, aby się opanował. On jednak mówił dalej podniesionym głosem. Wtedy papież krzyknął, i aż sam się zdumiał siłą swego głosu: — Wyjdź! — i zadzwonił. Weszła straż szwajcarska. Wtedy Mickiewicz wyszedł z podniesioną głową. Audiencja była skończona. U papieża pozostali tylko ksiądz Jelowiecki i Hube.

Mieczysław Jastrun

